

جذاییت‌ها و دشواری‌های بازی در نقش‌های تاریخی

سریال‌های تاریخی را می‌توان در ردیف سریال‌هایی قرار داد که مردم به تماشای آنها می‌نشینند تا از موضوعی تاریخی باخبر شوند و بخشی از تاریخ را که ندیده‌اند با استفاده از تصاویر ساخته شده برای آن دوره در یک اثر تاریخی ببینند. در این سریال‌ها آن چه بیشتر برای بیننده اهمیت دارد، داستانی است که روایت می‌شود.

جام جم آنلاین: سریال‌های تاریخی را می‌توان در ردیف سریال‌هایی قرار داد که مردم به تماشای آنها می‌نشینند تا از موضوعی تاریخی باخبر شوند و بخشی از تاریخ را که ندیده‌اند با استفاده از تصاویر ساخته شده برای آن دوره در یک اثر تاریخی ببینند. در این سریال‌ها آن چه بیشتر برای بیننده اهمیت دارد، داستانی است که روایت می‌شود.

بیننده دوست دارد تاریخ را بداند البته نه تاریخ خشک و رسمی را که در کتاب‌ها جا خوش کرده‌اند. مردم تاریخی را دوست دارند که قصه‌اش پرمایه باشد، یعنی به حاشیه‌ها بیشتر از اصل پرداخته شده باشد و آدم‌های تاریخی به تصورات آنها نزدیک‌تر باشند تا به آدم‌های واقعی تاریخ. مثل سریال [171#& هزار دستان](#); که تاریخ نیست اما داستانی دارد که در تاریخ معاصر اتفاق افتاده است.

سریال‌های تاریخی می‌توانند از منظر نویسندگان و کارگردان روایت شوند اما در سریال‌های مذهبی که به نوعی در زیر گروه سریال‌های تاریخی جای می‌گیرند، نمی‌توان زیاد دخل و تصرف کرد. حتی تخیلات نویسندگان و کارگردان هم باید براساس مستندات تاریخی شکل بگیرند. این سریال‌ها که بیشتر شخصیت‌محور هستند، می‌توانند آگاهی مردم را راجع به شخصیت یا شخصیت‌های مذهبی بالا ببرند. از متن که بگذریم، آنچه باعث می‌شود یک سریال تاریخی مورد توجه مردم قرار بگیرد بازیگرانی هستند که در این گونه آثار نقش شخصیت‌هایی را بازی می‌کنند که یا مورد علاقه مردم هستند یا مردم از آنها منزجر هستند. در 30 سال گذشته سریال‌های تاریخی زیادی در کشور ما ساخته شدند که در هر کدام از آنها بازیگرانی درخشیده‌اند و نقش‌های خود را به بهترین شکل اجرا کردند. برای بازیکنان این نقش‌های ماندگار و بازیگرانی که این نقش‌ها را در حافظه مردم به ثبت رساندند می‌توان از امروز به گذشته رفت.

سریال مختارنامه یک سریال مذهبی است که بازیگران معروفی نقش‌های اصلی آن را بازی می‌کنند. اما 2 شخصیت اصلی آن را که یکی در قطب مثبت است و دیگری در قطب منفی 2 بازیگری اجرا می‌کنند که هر کدامشان اصول و قواعد خاص خودشان را دارند.

مختار را فریبرز عرب‌نیا بازی می‌کند که می‌داند در ذهن‌ها برای همیشه ماندگار خواهد شد چون با هیبتی که دارد، همان شخصیتی است که مردم همیشه از جنگجویی مانند مختار در ذهن داشته‌اند.

در مقابل او [171#& عمر سعد](#); قرار دارد که به مزدوری عادت دارد و آنقدر دنیا طلب است که برای به دست آوردن حکمرانی [171#& ری](#); به یکی از فرماندهان یزید تبدیل می‌شود و با سپاهی به جنگ امام حسین (ع) می‌رود. نقش عمر را با تمام خصوصیات بدش، مهدی فخیم‌زاده بازی می‌کند که انصافاً در مختارنامه بازی فوق‌العاده خوبی دارد. حتی نوع بیان فخیم‌زاده که جزئی از خصوصیات فردی اوست برای بازی در نقش عمر سعد به کمک او آمده است.

عمر سعد همیشه در تاریخ تشیع، موجودی منزجرکننده بوده است. فخیم‌زاده این تنفر تاریخی را قبول می‌کند و لباس عمر سعد را می‌پوشد و برای همیشه در ذهن مردم می‌ماند. عمر در پایان مختارنامه به دست مختار کشته می‌شود و به بدم‌های تاریخ می‌پیوندد.

سریال یوسف پیامبر با بازی [171#& مصطفی زمانی](#); و [171#& کتیایون ریاحی](#); بین مردم به شهرت رسید. زمانی در هنگام ساخت سریال یوسف جوان گمنامی بود که از بین صدها نفر که برای تصاحب نقش یوسف تست بازیگری داده بودند، انتخاب شد.

البته یوسف به زمانی نظر کرد و خیلی زود این جوان گمنام به بازیگری معروف و پرکار تبدیل شد. کتیایون ریاحی هم تمام سال‌ها تجربه بازیگری خود را به سریال یوسف پیامبر آورد تا نقش زلیخا را آنچنان که زیننده این زن است، اجرا کند و جای هیچ‌کس را نگذارد.

عقب‌تر که می‌رویم به سریال ولایت عشق می‌رسیم. سریالی که زندگی امام رضا (ع) را محور داستان خود قرار داده بود و بازیگران زیادی در آن نقش‌های تاریخی را بازی می‌کردند. برخی از آنها ایفاگر شخصیت‌هایی بودند که در تاریخ وجود دارد و برخی زاینده خیال نویسندگان و کارگردان بودند که هر دوشان را فخیم‌زاده انجام داده بود.

در این سریال نقش امام رضا (ع) به فرخ نعمتی سپرده شد. البته چهره این بازیگر دیده نمی‌شد و مخاطب از طریق صدا با او ارتباط برقرار می‌کرد و صدای نعمتی منحصر به فرد است و برای همیشه طنین صدای او در ذهن مخاطب و بخصوص علاقه‌مندان اهل بیت ماند.

محمد صادقی هم در این سریال ایفاگر نقش [171#& مامون](#); بود که درست روبه‌روی شخصیت امام قرار گرفته بود. صادقی هم با قدرت و صف‌ناپذیری این نقش را به یکی از تاثیرگذارترین شخصیت‌های منفی تاریخ تبدیل کرد.

صادقی مامون را از لابه‌لای کتاب‌های تاریخ بیرون کشید و به او هویت داد. در اصل تمام بازیگرانی که نام آنها ذکر شد همین روش را در بازی خود اجرا کردند. حتی بازیگری مانند افسانه‌های بیگان که در سریال [171#& تنهاترین سردار](#); نقش جعده، همسر امام حسن (ع) را بازی کرد، این شخصیت مذهبی تاریخی را در ذهن مردم عینیت بخشید و او را به شخصیتی پویا در اذهان تبدیل کرد.

سریال‌های تلویزیونی چون در قسمت‌های زیاد تولید می‌شود و یک شخصیت را برای هفته‌های متوالی به نمایش می‌گذارند این خاصیت را دارند که بیننده را متاثر کنند و بازیگران با نوع بازی خود در این تاثیرگذاری بسیار سهیم هستند. مردم جهان از حضرت مریم تصاویر مختلفی در ذهن دارند. از این زن مقدس تمثال‌های زیادی ترسیم شده و بازیگران زیادی تاکنون در آثار سینمایی و تلویزیونی دنیا نقش مریم مقدس را بازی کرده‌اند اما شهریار بحرانی با انتخاب «شب‌نم قلی‌خانی« برای بازی در نقش مریم مقدس در سریالی به همین نام، چهره‌ای معصوم و دوست‌داشتنی از این زن مقرب خداوند را در اذهان مسلمانان به ثبت رساند.

به سریال امام علی(ع) که نگاه می‌کنیم به بازیگرانی مانند زنده‌یاد مهدی فتحی برمی‌خوریم که نقش «عمر و عاص« را در این سریال عالی بازی کرد. او آنقدر خوب در این نقش درخشید که انگار سال‌های سال با عمرو عاص زندگی کرده بود و با رفتار و نیرنگ‌های او از نزدیک آشنا بود.

بپراه نیست اگر بگوییم تمام بازیگران سریال امام علی یک طرف و زنده‌یاد فتحی در طرف دیگر. او با بازی درخشان خود نشان داد که امام اول شیعیان در زمانه خود با چه افراد فریبکار و دنیا دوستی رو در رو بوده است.

از سریال‌های مذهبی که بگذریم به سریال‌هایی مانند امیرکبیر، بوعلی سینا، مدرس و سرداران می‌رسیم که اشخاص مهم تاریخ ایران در آنها به تصویر کشیده شده بودند.

نقش امیرکبیر با بازی سعید نیک‌پور برای همیشه در ذهن مردم ایران ماند. این سریال در دهه 60 ساخته شد و تاکنون سریال دیگری درباره این شخصیت تاریخی ساخته نشده که بازیگر دیگری بتواند جای نیک‌پور را در ذهن مردم بگیرد. امین تارخ با بازی در نقش‌های بوعلی سینا و شیخ حسن جوری در سریال سرداران بین عموم مردم به شهرت رسید.

همچنان که علی نصیریان با بازی در نقش قاضی القضاة در سریال سرداران بخش مهمی از تاریخ ایران را روایت کرد. زنده‌یاد خسرو شکیبایی هم با بازی در سریال مدرس، این شخصیت انقلابی و موثر در تاریخ معاصر ایران را به نام خود به ثبت رساند.

بازیگران زیادی تاکنون نقش‌های مهمی را در آثار تاریخی تلویزیونی بازی کرده‌اند که ذکر نام همه آنها در این مطلب امکان‌پذیر نیست. اما نمی‌توان از این نکته غافل شد که بازیگران آثار تاریخی، بخصوص آنهایی که نقش‌های اصلی را بازی می‌کنند تاکنون آنقدر خوب در این نقش‌ها ظاهر شده‌اند که کمتر کسی است آنها و نقششان را فراموش کند.

طاهره آشیانی

گروه رادیو و تلویزیون